

„MAÐUR FÓR EINHVERN VEGINN Á FLUG“

UPPLIFUN OG REYNSLA NEMENDA AF ÞÁTTTÖKU Í NÁMS- OG
KENNSLUÞRÓUN Í EIGIN HÁSKÓLANÁMI

Menntakvika 2018, 12. október 2018

Anna Ólafsdóttir, PhD, dósent við kennaradeild HA

Sólveig Zophoníasdóttir, sérfræðingur á Miðstöð skólaþróunar við HA og aðjúntkt við kennaradeild HA

Þátttaka nemenda í náms- og kennsluþróun – fræðilegt sjónarhorn

- Hlutverk nemenda
 - Ekki þiggjendur heldur virkir þátttakendur
- Valdefling, aukin ábyrgð
- Sjálfsöryggi, sjálfstæði og sjálfstjórn
- Dregur úr kvíða
- Dýpri skilningur á uppbyggingu náms og námsferli
- Jákvæð áhrif á árangur og viðhorf
- Ígrundun og sjálfsmat
- ...

(Bovill, Bulley og Morss, 2011)

Áhrif nemendapátttöku á kennarann og starfspróun hans - fræðilegt sjónarhorn

- Þekkja hæfni og þarfir nemenda og fylgjast með námsframvindu.
- Þekkja bakgrunn nemenda.
- Velja leiðir/aðferðir/skipulag sem hvetja til pátttöku
 - Viðfangsefni sem krefjast virkni,
 - Samvinna
 - Lausnaleit (problem-based task)
 - Leiðsagnarmat
 - Lærdómssamfélag
 - Nám á neti (e-learning)
 - Þátttaka í námskrárgerð (setja markmið, ákveða vægi verkefna, skiladaga og hvernig skilafrom)
- Styðja og leiðbeina nemendum við að veita endurgjöf, gagnrýna, ígrunda og meta.
- Auka ábyrgð nemenda og tryggja tíma og svigrúm til valdeflingar.
- Nota endurgjöf nemenda til náms- og kennsluþróunar og starfsþróunar.
- ... (Bovill, Bulley og Morss, 2011)

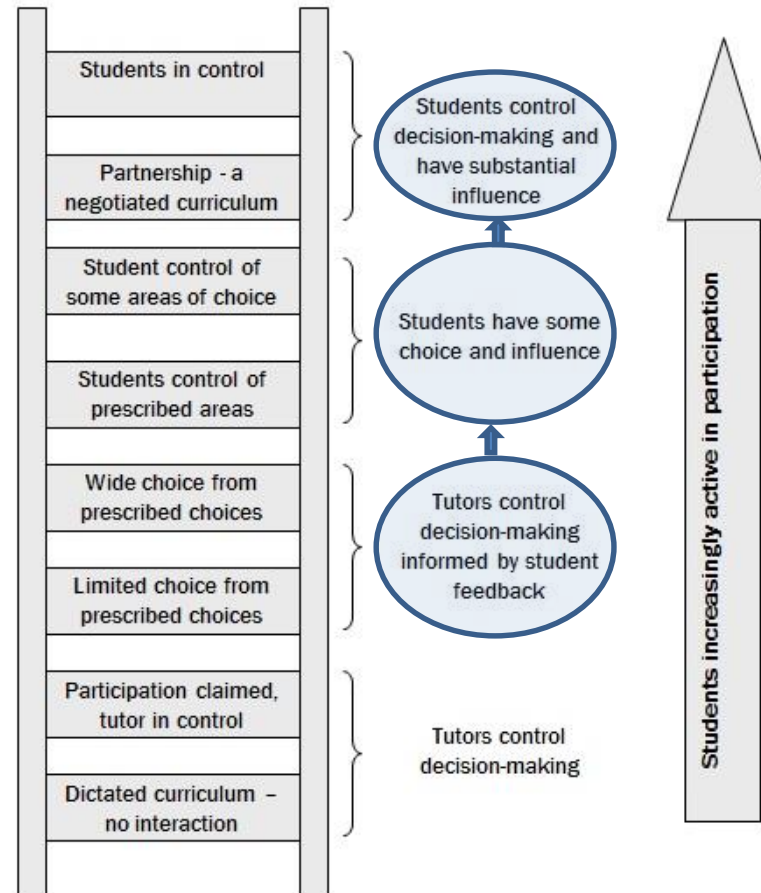

Líkan Bovill og Bulley (2011) – Ladder of student participation in curriculum design

Stiginn hugsaður sem verkfæri til að örva samræðu um nemendapátttöku í háskólanámi og greina á hvaða stigi og hvers eðlis hún er í mismunandi námsaðstæðum.

Partnership – a negotiated curriculum er það þrep sem gæti verið eftirsóknarverðast.

Þar hefur kennarinn lykilhlutverki að gegna vegna fag- og kennslufræðipekkingar sinnar.

Tilviksrannsókn

- Markmið:
 - kanna upplifun og reynslu nemenda af þátttöku í náms- og kennsluþróun í eigin háskólanámi
 - kanna áhrif slíkrar þátttöku á þróun kennslu
- Tilvikið: UT-námskeið áherslusviðsins Upplýsingatækni í námi og kennslu
 - í boði á menntavísindabraut
 - þrjú námskeið með ákveðinni samfellu og stíganda
 - Menntun og upplýsingatækni (10ECTS)
 - Þróun náms og kennslu og upplýsingatækni (10ECTS)
 - Upplýsingatækni og starfsþróun til framtíðar
- Þátttakendur: Blandaður nemendahópur (nemendur í fimm ára kennaranámi, starfandi kennarar í MA-námi á áherslusviðinu, starfandi kennarar sem sátu námskeiðin gegnum Símenntun HA)

Aðferð og framkvæmd

- Rannsakendur undirbjuggu og skipulögðu námskeiðin þrjú að stærstum hluta í samstarfi
- Reglulegir ígrundunarfundir – reynslan rædd og skráð
- Gagnaöflun í námskeiðum:
 - Námskeið 1: Endurgjöf þrisvar á námskeiðstímabilinu (matskvarði og opin endurgjöf)
 - Námskeið 2: Rýnihópaviðtöl í lok námskeiðs
 - Námskeið 3: Hluti af lotum tekinn upp á myndband auk þess sem nemendur unnu ígrundunarbækur um námskeiðið

Námskeiðið Menntun og upplýsingatækni (MUT)

- Hver er upplifun og reynslu nemenda af námskeiðinu?
- Endurgjöf þrisvar á námskeiðstímabilinu matskvarði og/eða opin endurgjöf.
 - Matsvarðinn skiptist í 5 matsþætti sem nemendur gátu hakað í og einnig gafst þeim tækifæri til að skrifa eigin athugasemdir við hvern matsþátt kvarðans.
 - Nemandi veitti endurgjöf 3 sinnum á önn og var endurgjöfinni skilað til kennara að lokinni 1., 3. og 4. lotu námskeiðsins.

Matskvarðinn í MUT

Matspáttur	Má bæta	Hæfilegt	Til fyrirmyndar
Efnislegt innihald			
Skipulag			
Kennsluhættir, námsmat og endurgjöf (mat)			
Verkfæri (kennsluaðferðir, nýsköpun, tækni og netverkfæri)			
Eigið framlag (mat, reynsla og þekking nemenda, þróun námskeiðs/lota/námsleiðar)			

MUT: Niðurstöður

- Fram kom ósk í þessari endurgjöf að fá að koma meira að mótun námskeiða
 - t.d. hafa umræður um leiðirnar að því að uppfylla lærdómsviðmið námskeiðanna, s.s. hvaða viðfangsefni væri fengist við
- „það kom fram að nemendur ættu að taka þátt í að próa námskeiðið en í raun var lítið rými gefið til þess í námsáætluninni, þar sem búið var að skipuleggja hana mjög vel. Að mínu mati hefði átt að hafa umræður um leiðirnar að markmiðunum þ.e.a.s viðfangsefnin og gefa nemendum kost á að próa þau líka í stað þess að hafa þau öll fyrirfram ákveðin, sérstaklega í ljósi þess að eitt af markmiðum áfangans er að próa hann með nemendum“

Námskeiðið Þróun náms og kennslu og upplýsingatækni (ÞNU)

- Umsjónarkennari ÞNU (í samstarfi við umsjónarkennara MUT) ræddi við nemendur MUT í síðustu lotu námskeiðs
- Óskaði eftir hugmyndum um hvernig þeir vildu sjá næsta námskeið í framkvæmd
- Sendi fyrir fyrstu lotu í ÞNU út póst til nemenda þar sem fram kom að hluti af lotunni yrði notaður í hugmyndavinnu nemenda í milli um:
 - hvaða verkefni yrðu unnin
 - hvernig lotur yrðu nýttar
- Umsjónarkennari útbjó vinnuplagg fyrir lotuna sem sýndi efnispætti og lærdómsviðmið og lagði fram eftirfarandi spurningar:
 - Hvaða hugmyndir hafið þið um verkefni unnin í námskeiðinu?
 - Hvaða hugmyndir hafið þið um skilafyrirkomulag?
 - Hvaða hugmyndir hafið þið um nýtingu á lotunum?
- Í lotunni var útbúið vefsvæði í padlet-hugbúnaðinum sem hélt utan um vinnuferlið og þær ákvarðanir sem teknar voru:
https://padlet.com/AnnaOlafs/THNU_hugmyndavinna

EFNISÞÆTTIR Í NÁMSKEIÐINU SEM LÆRDÓMSVIÐMIÐIN VÍSA TIL:	LÆRDÓMSVIÐMIÐ NÁMSKEIÐS				
*þekking á kennsluháttum m/UT *leikni í að meta kosti þeirra og takmarkanir fyrir nám og fyrir kennslu *þekking og leikni í að nýta rannsóknir fyrir hvers kyns mat á UT m.t.t. ólíkra þarfa nemenda *beiting fræðilegrar þekkingar í umræðum og skrifum tengdum UT *hæfni í að beita fenginni þekkingu og leikni til kennsluþróunar og rannsókna *hæfni í að afla sér sjálf/ur viðbótarþekkingar þar sem byggt er á þekkingu, leikni og hæfni sem fékkst úr námskeiðinu (þetta vísar t.d. til vinnu við meistaraverkefni)	• geta gefið greinargott yfirlit yfir mismunandi kennsluhætti þar sem upplýsingatækni er nýtt og lagt mat á kosti þeirra og takmarkanir fyrir nám og kennslu,	• geta nýtt rannsóknir á notkun upplýsingatækni í námi og kennslu til að meta hvernig nýta má hana til að mæta mismunandi þörfum nemenda,	• geta beitt fenginni þekkingu á viðfangsefnum námskeiðsins og hugtökum sem þeim tengjast, jafnt í umræðum sem fræðilegum skrifum,	• geta nýtt fengna fræðilega þekkingu og leikni til að takast á hendur verkefni á sviði kennsluþróunar og rannsókna,	• hafa hæfni til að til afla sér frekari þekkingar og leikni á því sviði sem viðfangsefni námskeiðsins taka til.

ÞNU: Niðurstöður

- „ ... bara allt öðruvísi ... ég fæ að búa til verkefnin ... já, eða bara hanna námskeiðið“
- „ ... mér fannst þetta brílljant ... leit á þetta sem hluta af náminu að búa til námskeiðið skref fyrir skref ... það er teymisvinna að búa svona til“
- „... þetta var náttúrulega dálítið kaótískt á tímabili, ... við vorum svolítið blind“
- „... við vorum svolítið lost eftir fyrstu lotu, ... hvað erum við að fara að gera? ... en mér finnst þetta hafa virkað ótrúlega vel“
- „... vorum held ég öll sammála um að hafa þetta praktískt “
- „... fáum að gera eitthvað sem við getum nýtt okkur ... eftir á að hyggja hefur mér þótt þetta koma rosalega vel út “

ÞNU: Niðurstöður (frh)

- „ ... mér fannst svo frábært við [námskeiðið] hvað mikið val við höfðum. Við vorum alltaf að tala við [kennarann] og hún spurði alltaf -hvað viljið þið gera og við unnum í hópum og mótuðum sjálf
- „... Við erum búin að vera að búa þetta til. Það eru miklar umræður en það hefur verið skemmtilegt að fá að þróa þetta svona, ... þá getur maður haft áhrif“
- „... að vinna saman að einhverju, maður lærir svo mikið af því“
- „... Plúsinn var algjörlega þessi: Við vorum að kenna hvert öðru svo mikið og **maður fór einhvern veginn á flug**“
- „ ... mér fannt þetta skrytið fyrst, ég missti af fyrstu lotunni, mér fannst svolítið skrytið að koma inn: Hvað á ég að gera í þessu námskeiði og hverju á ég a skila? Maður er ekki vanur þessu“
- „ ... ég held að jafningjafræðslan standi upp úr og miðlunin á milli okkar“
- „ ... þetta eru einhvern veginn margfeldisáhrif. Það sem maður einn getur gert einhvern tíma, það margfaldast af því að það eru svo margir að [vinna í þessu] og maður bara drekkur í sig fullt af dóti sem maður hefði ekki annars haft tíma til að komast svona langt með“

ÞNU: Niðurstöður (frh.)

- Við ákváðum sjálf að nota Facebook, þar hefði mátt vera stífari rammi í stafrænu þingunum. Við áttum að vera að fjalla um eitthvert tiltekið efni í þessari viku en svo voru að koma svör við það nokkrum vikum seinna. Varð hrikalegt tré sem maður náði ekki utan um. Umræðan í stafræna þinginu hefði getað verið skipulagðari - það var reyndar okkar að skipuleggja það.
- Galli á hvað mörgum stöðum allt var, þetta var á padlet, 3 facebook, moodle, margir padletar of mikið og dreift. Hafa afmarkaðri staði
- ... Þarna var fókusinn algjörlega á efnið, námsmatið var útundan þannig lagað, það stýrði ekki, við lærðum ekki fyrir námsmatið, innri hvöt, rosalega nemendamiðað
- ... persónulega fannst mér þetta frekar hörmulegt ... að móta þetta alveg svona frjálst ... það hefðu alveg mátt hafa einhverjar hugmyndir eða val um verkefni en að hafa þetta svona alveg frjálst leiddi til svo margra þælinga sem fóru ekki út í neitt ... fannst það vera að hluta til tímasóun fyrir stuttan tíma í lotum
- ... Það er sama hvaða námsmatsaðferðir maður notar, það hentar aldrei eitthvað eitt öllum, það þarf að hafa það í huga held ég
- „... og varðandi námsmatið ... mér er eiginlega alveg sama um það. Auðvitað vil ég standa mig vel ... en ... ég er bara ofboðslega ánægð með það sem ég er búin að gera.
- ... en ég held kannski að af því að við erum komin að lokum námskeiðsins erum við farin að hugsa mikið um námsmatið, við hefðum átt að ákveða strax í byrjun hvernig við myndum meta námið og hvað við myndum meta.

ÞNU: Niðurstöður (um þátt kennaranna)

- „ ... ég dáist svo að kennurunum, að leggja í þetta“
- „... það var greinilegt að þetta var líka þróunarverkefni hjá kennurunum því að þeir voru að prófa nýja tækni líka, og ný forrit, og mér fannst það bara dálítið skemmtilegat að sjá að þær voru að prófa sig áfram“
- „ ... þær munu hlusta á þetta [viðtal], sjá hvað hefur verið að gerast og munu örugglega vera að hugsa svipaða hluti og við erum að segja hérna“
- „ ... ég held að [kennararnir] séu bara komir með í hendurnar námskeið sem er svo kjörið til að ná inn fólkinu sem er að vinna við þetta í skólanum ... ég hef heyrt [kennarann] tala um að reyna að byggja á netinu sem er að verða til hérna, tengslanetinu, þannig að þeir sem koma næst bætast við og svo koma næstu inn, skiljið þið þannig að við erum að búa til flott tengslanet bara fyrir landið“

Umræður

- Upplifun nemenda af virkri þátttöku í þróun námskeiðsins í meginatriðum jákvæð
- Valdeflandi fyrir nemendur
- Munur eftir því hvort nemendur sóttu eitt, tvö eða öll þrjú námskeiðin
- Neikvæð upplifun virtist helst tengjast námsmati og fjölda verkfæra sem notuð voru í náminu
- Þátttaka nemenda stuðlar að ábyrgð og skuldbindingu nemenda gagnvart eigin námi
 - kom m.a. fram í gæðum verkefnaúrvinnslu
- Hæfni nemenda til þátttöku í þróun námskeiða vex með tækifærunum sem þeir fá til áhrifa
- Teymisvinna kennara í undirbúningi námskeiða eflir þá í kennsluþróun
- Mikill stuðningur fólgin í sameiginlegri ígrundun á námskeiðstímanum
- Kerfisbundin gagnaöflun í rannsókninni hefur haft jákvæð áhrif á starfsþróun rannsakenda sem kennara

Takk fyrir - spurningar?

Heimildir

Bovill, C., Bulley, C.J. og Morss, K. (2011). Engaging and empowering first-year students through curriculum design: perspectives from the literature. *Teaching in Higher Education*, 16(2), 197–209.

Cook-Sather, A., Bovill, C. og Felten, P. (2014). *Engaging students as partners in learning and teaching: a guide for faculty*. San Francisco: Jossey-Bass.

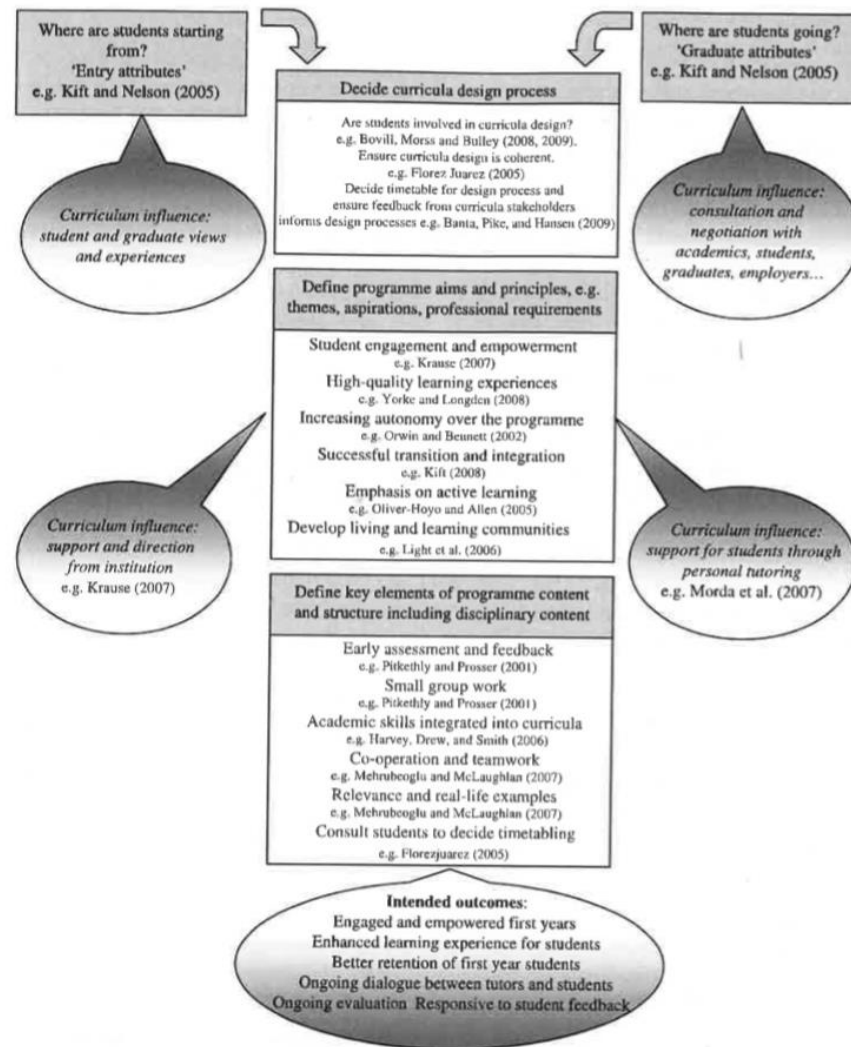

Figure 1. Conceptual map of a 'framework for the first year curriculum design process'.

